

Michel Faber
EVANGELIJ OGNJA

Polica Dubova

Naslov izvirnika:
The Fire Gospel

Copyright © 2008 by Michel Faber
Copyright © for Slovenian edition Kulturno-umetniško društvo
Police Dubove, 2012
Copyright © for translation Iztok Osojnik, 2012

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije.
Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost
avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske
komisije.

Kultura

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.111-31

FABER, Michel

Evangelij ognja / Michel Faber ; prevedel Iztok Osojnik.
- 1. izd. - Vnanje Gorice : Kulturno-umetniško društvo Police
Dubove, 2012. - (Zbirka Eho ; 2)

Prevod dela: The fire gospel

ISBN 978-961-93382-0-9

263788800

www.policadubova.org

Michel Faber
EVANGELIJ OGNJA

Prevedel IZTOK OSOJNIK

EHO

Hvala Evi, vselej.

*Ieft ſprizham pak vſe te, kateri ſliſhio te Beſſede tiga
Prerokovanja v'letih Buqvah. Aku gdu k'letimu kaj
pèrſtavi, taku bo Bug na njega pèrſtavil, te ſhtraifinge,
katere v'letih Buqvah piſſane ſtoje.**

Janez, imenovani Iohannes »s Patmosa«, to pomeni mož neznanega porekla, je približno leta 95 ali 96 po Kristusu, ali morda leta 68 ali 69 po Kristusu, ali celo morda kdaj drugič živel na Patmosu, ko je zapisal zgornje vrstice v neimenovani listini, pozneje znani kot Apokalipsa ali Razodetje, ponatisnjeni v Bibliji (1611), vsebinski prevod so opravili Thomas Ravis, George Abbot, Richard Eedes, Giles Tomson, Sir Henry Savile, John Peryn, Ralph Ravens in John Harmar, pri tem pa so si izčrpno pomagali z *The Bible* (1526), ki jo je prevedel William Tyndale (kar ni povsem gotovo).

* Navedeno po Dalmatinovem prevodu iz leta 1584 (S. Iانشa resodivenje 22, 18). Slovenski standardni prevod iz leta 1997 to isto mesto prevaja ravno obratno: *Če pa bi kaj odvzel [ne »dodal« – pèrstavil, kakor prevaja Dalmatin] od besed, ki so v tej preroški knjigi, bo Bog odvzel njegov delež pri drevesu življenja in pri svetem mestu, ki sta opisani v tej knjigi.* (Op. prev.)

Geneza

Kurator muzeja je na široko odprl nova antična vrata, in kakor da bi s tem storil kaj posebnega, se je z levjega kipa zvalila glava. Težka kamnita levja glava, izklesana pred več stoletji, je trdo treščila na tla. Udarec je vrgel v zrak koščke keramičnega tlaka. Glava se je skotalila in obstala pri levi šapi, z odprtim gobcem, sprednji očnjaki so ji odleteli, z jeznimi očmi se je zastrmela vzdolž svojega odlomljenega vratu v okrašen strop nad sabo.

»Neverjetno,« je rekel Theo, ker je menil, da se mora zgroziti.

»Ne, nikakor nič neverjetnega,« je mračno rekel muzejski kurator. »Roparji so poskušali odnesti tudi levjo glavo. Dolgo so se trudili, s sekirami, s kavljji, celo s puškami. Eden je ustrelil leva v vrat, toda krogla, ki se je odbila, mu je poškodovala nogo. Njegovi prijatelji so se mu samo smejali. Potem so se premaknili k naslednjemu predmetu.«

Theo je vstopil v izpraznjeni prostor, gledal je v tla, kakor da ga je k temu prisilila veličastna Alahova

žalost zaradi oskrunjenega svetišča ali da se pretvarja, če nič drugega, da vsaj občuduje izredno okrašene keramične ploščice. V resnici pa je samo iskal sledove krvi. V tem prostoru je prišlo do uboja in do nezgode z odbitim nabojem. Toda tla so pozneje pometli in pomili. Ne zelo skrbno, toda dovolj. Tu pa tam je bilo mogoče videti stekleno črepinjo, košček keramike in kakšno tekstilno vlakno.

Tudi kurator jo je skupil v prepiru. Okoli glave je imel nemarno povezano belo obvezo, kot kakšno pleničko, z rdečkastim madežem še ne povsem posušene krvi. V primerjavi z njegovo temnosivo obleko z dvema nizoma gumbov, razkošno rjavo poltjo in dragimi čevlji je bila videti prav smešna. Zakaj je ovit s takšno plenico iz prve svetovne vojne, ko pa bi ga gotovo brez težav zakrpali s par šivi in diskretnim sterilnim trakom?

Iz sebe je naredil še en razstavni eksponat, je pomislil Theo – zavedal se je, da ga je lahko sram, ker ni občutil nobenega sočutja. Možakar je bil žrtev, o tem ni bilo dvoma. Toda med žrtvami tragičnih okoliščin in rojenimi zgubami je obstajala velika razlika. Rojene zgube so vzbujale nelagodje: okoli so vohljale z izrazom poklapanega psa na obrazu in z zanemarjenimi obvezami okoli glave. Privlačile so težave in ni bilo pomembno, če je divjala vojna ali ne, vedno jih je

obkrožala avreola nezaslužnega trpljenja. Theo je sumil, da je bil tudi kurator eden od teh posebnežev. Velika krivična vojna in okrvavljena obveza na glavi sta mu dali status mučenika in svojo vlogo je igral najbolje, kakor je zmogel. Z vsakim gibom ali besedo, ki jo je izrekel, je ustvarjal vtis melanholične vdanosti v usodo, ki so jo časopisni poročevalci radi opisovali kot »umirjeno dostojanstvo«.

Nisem jaz zasvinjal tvoje jebene države, je pomislil Theo in bilo ga je sram, da tako razmišlja, toda bilo je res. Bil je jezikoslovec, zunanji raziskovalec na Inštitutu za klasične študije v Torontu, ne pa debilen jenkijevski vojak. Sicer pa so muzej oplenili Iračani, ne Američani.

»Tukaj smo hranili rokopise iz Otomanskega cesarstva,« je rekel kurator z otožnim, mehkim, enoličnim glasom. »Imeli smo svitke iz časa abasidske dinastije. Imeli smo izdajo Korana iz leta 1787, ki jo je podpisala Katarina Velika.«

»Zelo žalostno,« je rekel Theo.

»Imeli smo tudi glinasto tablico iz Uruka, enega od najpomembnejših mest v Mezopotamiji, z zapisom v klinopisu, ki niti še ni bil razvozlan.«

»Tragično,« je rekel Theo. *Prosim, nikar mi ne razlagaj, kako pomemben je bil Uruk, saj nisem bedak*, je pomislil. In zakaj kurator vztrajno govori angleško,

če ga je Theo po telefonu nagovoril v brezhibni arabščini? Kakor da bi možakar rad podkrepil svoj ponižujoči položaj, v katerem se je znašel po katastrofi ob koncu vojaške invazije.

»Imeli smo poročne sporazume iz sedmega stoletja pred našim štetjem,« je jadikoval kurator in dvignil glavo, da se je obveza podrgnila ob ovratnik. »Iz Sanheribovega časa.«

»Grozno,« je rekel Theo. Imel je nelagoden občutek, da ga bo kurator, če vajeti pogovora ne bo vzel v svoje roke, kmalu moral spomniti, da je bil Irak zibelka civilizacije, da je bil nekoč miren talilni lonec učenosti in strpnosti, medtem ko se je večina drugih držav še lovila v primitivnem otroštvu, bla, bla, bla. Vse to je držalo, toda Theu ni bilo do tega, da mu o vsem tem pripoveduje užaloščeni mali moški s plenico na glavi. »Gospod Muhibb, poslušajte, če se ne sliši preveč ... hm ... *ostro*, morda bi se bilo bolje osredotočiti na tisto, kar je še vedno tukaj. Mislim, zaradi tega sem konec koncev tukaj.«

»Vse so pobrali, prav vse,« je tarnal kurator in vil roke. »Ostalo ni nič, kar bi se roparjem zdelo vredno odnesti.«

Theo je zavzdihnil. Podobnih izjav je bil že navajen. Bile so uroki, namenjeni prisluškovalcem, ki morda načrtujejo nove vlome. Če bi obiskovalec

rad izvedel, kateri zakladi so bili obvarovani, kateri razstavniki predmeti so bili spravljene neznano kje po kleteh ali že vnaprej poskriti po domovih muzejskih uslužbencev, bi moral pridobiti kuratorjevo zaupanje, kar bi zahtevalo dolge ure pogovarjanja, večerjo in vino, potem pa bi prišla resnica na dan, predmet za predmetom, in Theo bi lahko končno še enkrat omenil darežljivo ponudbo inštituta. Theo ni bil prepričan, ali ima dovolj potrpljenja za tovrstne kolobocije. Že nekaj časa je poskušal shujšati in velika arabska večerja z mnogimi jedmi bi izničila njegove napore, da bi zmanjšal obseg svojega trebuha. Razen tega pa trenutno ni bil ravno pri volji, da bi tkal tesnejše vezi z družabniki. Njegovo dekle mu je pred petinštiridesetimi minutami po mobilnem telefonu sporočilo, da nujno rabi več prostora, da si naredi seznam prioritet. Imel jo je na sumu, da je bil njena glavna prioriteta robati in privlačni fotograf živali v divjini z imenom Robert.

»V Toronto se vrnem v petek,« je rekel, ko se je na poti v muzej kahal v mosulskem prometu.

»Več prostora rabim *zdaj*,« je rekla.

»No, hm ... ni mi povsem jasno, s čim ti onemogočam, da bi si ga vzela,« je rekel. »Mislim, jaz sem tukaj in ti si tam, sama. Vsaj *mislim*, da si –«

»Razumeti moraš, da stvari, ko se vrneš, ne bodo več iste.«

»Stvari?«

»Midva.«

»Torej ... zakaj odlagava? Zakaj mi ne poveš zdaj?«
Daj, je pomislil, povej mi, da ne maraš znanstvenika s prekomerno težo, če imaš lahko mišičastega fotografa, ki zalezuje jebene antilope.

»Nič ti nimam povedati. Samo rabim več prostora, to je vse.«

»No ... hm ...« (kihnili je, alergijska reakcija na dizelske hlapce, ki so zasmradili vlažen zrak) »jebenti, počni, kar hočeš.«

Zdaj, ko je za kuratorjem stopal po oropnem muzeju, ga je prijelo, da bi ga zagrabil za zavihke na obleki in mu zakričal v obraz: *Bi rad denar ali ne? Zelo preprosto. Za pet let bomo vaše eksponate razstavili v našem inštitutu, v zameno pa vam bomo obnovili muzej. Po petih letih bo Irak spet zaživel v miru, imeli boste obnovljen muzej in dobili nazaj vse svoje uslužbence. Velja, da ali ne?*

»Oprostite,« je rekel kurator in pomignil, naj se ustavi in prisluhne. V sprednjem delu muzeja se je oglasilo komaj slišno trkanje. (Zvonec pri vratih je nehal delovati; ozvočenje so potrgali s sten in za sabo

pustili samo napeljavo, ki je po kotih dvoran visela izpod stropa.)

»Oprostite,« je ponovil kurator. »Prosim, počakajte trenutek.« Odhitel je proti vhodnim vratom.

Theo je sedel na zloščeno leseno omarico, prevrnjeno na eno od stranic, iz katere so izvlekli vse predale in kartotečne listke. Pogledal je po dvorani; bila je prazna, z izjemo ostrih ostankov steklene razstavne vitrine, manjše količine lesenih oblancev in težkega asirskega krilatega bika v oddaljenem kotu, katerega podstavek je smrdel po scalnici in razkužilu. Slišal je, kako so se težka vrata muzeja odprla in spet zaprla. Želel si je, da bi si med čakanjem lahko prižgal cigareto. Zdelo se mu je absurdno, da v prostoru, ki so ga pravkar razdejali tatovi in suroveži, tuhta, ali je primerno onesnažiti zrak s par potegi tobačnega dima.

Nenadoma je razneslo vsa okna na stavbi. Sledili so si trije ali štirje siloviti poki in že prvi ga je zadel kakor sunek orkana. Iz sveta zunaj je bušnil oblak silne vročine in ognjenega žara. Theo je zamižal. Očala so ga rešila, da ni oslepel. V naročju mu je obležalo polno drobcev stekla; ko je pogledal k nogam, se mu jih je nekaj vsulo tudi iz las.

Vstal je in samo prisebnosti se je lahko zahvalil, da prahu ni stepel s sebe z golimi rokami. Poskušal se je otresti kot pes. In odkril, da se že trese.

Stopil je proti izhodu, potem pa pomislil, da je morda bolje, če tega ne stori. Zunaj je slišal krike in še več glasnih pokov. Kurator in njegova absurdna obveza sta bila verjetno raztreščena po vsej ulici, polepljena po zidovih in vozilih kot v zrak vrženo blato ali sveže naslikan grafit. Theo si je zaželel, da bi do kuratorja občutil več topline, ne pa bil tako zadržan. Zdelo se mu je, da je greh o nekom razmišljati kot o navadni riti dve minuti, preden so ga ubili. Toda prav v tem je bila težava: v zajebani državi nisi mogel nikoli vnaprej vedeti, kdo bo večno živel in te hudičevo mrcvaril, kdo pa ti bo res posvetil svoje dragocene poslednje minute na zemlji. V zajebani državi preprosto ni bilo mogoče, da bi bil do vseh velikodušen. Sicer pa lahko tudi sam kaj hitro umreš ali pa te živega požrejo paraziti.

Zvoki zunaj so nedvomno pomenili streljanje iz pušk. Irak je bil v tem zgodovinskem trenutku poln besnih ljudi, ki niso vedeli in jih tudi ni zanimalo, kje na zemljevidu sveta se nahaja Toronto, in ki bi si, če bi se nepričakovano znašli iz oči v oči z mladim kanadskim moškim, težko zamišljali, da bi z njim storili kaj drugega, kakor da ga ustrelijo v prsi. Theo je pohitel proti stopnišču v osrednjem delu stavbe. V kleti, kakor se je spomnil, so bila stranišča. Dokler se vse skupaj ne umiri, se bo skrtil v stranišče ali morda v shrambo za čistila.

Bil je že na polovici polžastih stopnic, ko je opazil, da je eksplozija močno poškodovala na zidu viseči relief boginje v visoki nosečnosti, ki ga je občudoval že pri prvem obisku. Njen trebuh – na njegovo presenečenje votel – se je razpočil kakor jajce. Pogled mu je zataval v klet, med okruške, ki so popadali na tla.

Med ostanki je ležalo devet svitkov papirusa, napol povezanih s kosom blaga.